

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ТА ЇЇ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З ОСНОВНИМИ ПОНЯТТЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Інноваційний розвиток є єдиним шляхом функціонування підприємства в сучасних умовах, оскільки передбачає використання наявних можливостей підприємства і послідовний розвиток усіх складових свого потенціалу. Саме реалізація інноваційної складової потенціалу дозволяє здійснювати постійний пошук і впровадження нових, більш досконалих технологій, форм і методів управління, шляхів розвитку в складних і змінних сучасних умовах.

У сучасних умовах традиційне управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємства не реалізовує себе. В умовах, коли швидкість, оперативність і своєчасність реакції на зміни зовнішнього середовища обумовлює тривалість і ефективність господарювання підприємства, розрізнене управління інноваційно-інвестиційними процесами лише гальмує прийняття управлінських рішень. Таке зволікання може дорого обійтися підприємству - додатковими витратами, збитками або навіть банкрутством. У зв'язку з цим виникає потреба у повноцінному єдиному управлінні такою діяльністю, формуванні інноваційно-інвестиційної стратегії і політики на підприємстві.

Дослідженням цих питань присвячені праці таких вчених, як В. В. Кандеєва, Т. Б. Городецька, Ю. В. Тінтулов, М. Петренко, Т. І. Дем'яненко, К. М. Хаустова, О. О. Познякова, Н. В. Романова, Л. А. Роботова, Н. Ю. Романенко, Г. А. Ярін, М. І. Лещенко, І. І. Марущак, В. І. Дьомін, М. Н. Литовських, С. Н. Яшин та ін.

Загальною проблемою вітчизняних підприємств пострадянського періоду залишається застарілий рівень технологічних виробничих потужностей. В умовах відкритих кордонів та глобалізації ринків українські підприємства не можуть конкурувати зі світовими виробниками і за рівнем цін, і за якістю продукції, що випускається на увазі високих показників морального і фізичного зносу основних фондів. Інноваційно-інвестиційна стратегія підприємства могла б стати можливим шляхом виходу з ситуації, що склалася, оскільки підвищення інноваційної активності, переоснащення виробництва та впровадження останніх розробок науки і техніки значно підвищить шанси вітчизняних виробників на світових ринках, і забезпечить економічне зростання для підприємств та економіки країни в цілому.

Існує досить велика кількість визначень інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства, які можна згрупувати за двома підходами. Так, представники одного з них акцентують увагу на інноваційній складовій стратегії, а інвестиційну стратегію розглядають як фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Інші дослідники інноваційну й інвестиційну стратегію визнають рівними для забезпечення сталого розвитку підприємства. Ми вважаємо, що для успішного функціонування підприємства на ринку, безумовно, важливим є орієнтування на майбутнє і прогресивні технології виробництва, проте інвестиційна діяльність - це той міст між сьогоденним станом підприємства та перспективною ціллю. У свою чергу, інвестиційна діяльність, що не переслідує мети розвитку та впровадження інноваційних розробок, призведе в глухий кут - підприємство, позбавлене можливості адаптуватися до змін зовнішнього середовища і відповідати потребам, що швидко розвиваються, не зможе скласти конкуренцію на ринку. Таким чином, ми вважаємо, що обидві складові інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства однаково важливі і в рівній мірі повинні бути розплановані і реалізовані.

Для більш повного розуміння сутності і значення інноваційно-інвестиційної стратегії встановимо її взаємозв'язок з такими поняттями, як інноваційно-інвестиційний потенціал, інноваційно-інвестиційний розвиток та інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства.

Інноваційно-інвестиційний потенціал підприємства (ІІП) найчастіше розуміють як сукупність характеристик і можливостей підприємства, що сприяють генерації та практичній реалізації інноваційних ідей. Тобто, ІІП, як система ресурсів і можливостей, що будуть використані в процесі інноваційно-інвестиційної діяльності, є основою і базисом для розробки інноваційно-інвестиційної стратегії, оскільки спочатку планується використовувати ті ресурси, що є в наявності підприємства, і лише в другу чергу - ресурси, які можуть бути задіяні ззовні. У процесі подальшої діяльності інноваційно-інвестиційний потенціал підприємства буде нарощуватися і розвиватися, що може стати причиною коригування та доробки стратегії. Таким чином, інноваційно-інвестиційна стратегія - не що інше, як засіб реалізації та розвитку ІІП підприємства.

Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства (ІІРП) в широкому сенсі - це складний процес, що характеризується поступовим поліпшенням його технічних, технологічних, управлінських, кадрових та ресурсних показників, за рахунок освоєння та реалізації прогресивних наукових досягнень. У такому трактуванні ІІР виступає метою інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства, яка розробляється, в

першу чергу, для вирішення проблем технічного або технологічного забезпечення підприємства та пошуку рішень цих проблем. Оскільки таке рішення може полягати лише в модернізації або повному переоснащенні виробництва, а значить, інноваційному розвитку підприємства, що, в свою чергу, не може не супроводжуватися певним обсягом інвестування. Отже, інноваційно-інвестиційна стратегія з самого початку має на меті забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

У науковій літературі інноваційно-інвестиційну діяльність підприємства (ІДП) характеризують як процес реалізації інвестицій, об'єктом яких виступають інноваційні перетворення продуктів, виробничих засобів або внутрішній розвиток підприємства з метою отримання доходу або іншого корисного ефекту. У даному трактуванні ІД є нічим іншим, як способом практичної реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії. Цілі, поставлені та заплановані в стратегії, деталізуються і, за допомогою інноваційно-інвестиційної діяльності, втілюються в життя.

Найбільш точно сутність інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства може бути розкрита лише у зв'язку з вищевикладеними поняттями інноваційного процесу. Отже, інноваційно-інвестиційна стратегія - це система форм і методів, що дозволяють розкрити, реалізувати і розвивати інноваційно-інвестиційний потенціал підприємства для своєчасного виявлення ринкових можливостей розвитку за допомогою детальної розробки напрямів інноваційно-інвестиційної діяльності, яка реалізується на практиці у розробці і відборі інноваційних проектів, забезпеченні їх інвестування та комплексу дій щодо їх впровадження, відповідно до загальної стратегії підприємства.

Інноваційно-інвестиційна стратегія підприємства заснована на наступних принципах:

1. Системність управління - інноваційний розвиток об'єкта відбувається по всіх можливих напрямках;
2. Орієнтація на досягнення стратегічних цілей - дозволяє задіяти ресурси, не суперечачи при цьому іншим напрямкам діяльності, і прискорюючи реалізацію корпоративних або суспільних інтересів;
3. Гнучкість - забезпечення високого рівня адаптації до змін зовнішнього середовища;
4. Кваліфікація - персонал визнається найважливішим ресурсом інноваційного розвитку;
5. Науковість - на всіх етапах інноваційно-інвестиційної стратегії проводиться детальний розрахунок всіх параметрів;
6. Мінімізації ризиків - необхідність в оцінці та мінімізації ризиків для підприємства;
7. Відповідності - інноваційно-інвестиційна стратегія є підлеглою загальній стратегії підприємства, тому не може суперечити їй;
8. Економічність - реалізація інноваційно-інвестиційної стратегії повинна мати чітко виражений економічний ефект;
9. Безперервність - інноваційно-інвестиційна діяльність ведеться постійно з метою фіксування змін умов зовнішнього середовища і забезпечення можливості корекції поведінки підприємства на ринку, а також використання сприятливих можливостей для розвитку;
10. Альтернативність - розглядаються кілька варіантів інноваційно-інвестиційних проектів, рішення приймається за критерієм найвищого економічного ефекту;
11. Пріоритетність потреб ринку і орієнтація на майбутнє - при розробці і виборі проектів, підприємство має орієнтуватися не тільки на виражені потреби покупців, а прогнозувати і визначати неясні, можливі в майбутньому, а також незадоволені сьогодні потреби.

На основі вищевикладеного вважаємо доведеним взаємозв'язок між інноваційно-інвестиційною стратегією підприємства та основними поняттями інноваційного процесу на підприємстві. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку етапів інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства.